

Zápis z jednání 2. pracovního týmu Odborné komise pro důchodovou reformu (OK)

Datum: 26. června 2014, 13:00

Místo: MPSV, Na Poříčním právu 1, Praha 2, Klub

Přítomni: viz příložený seznam

XX

p. Potůček zahájil jednání omluvou nepřítomnosti vedoucího týmu, pana Tomáše Kučery z důvodu pobytu v zahraničí a představil program jednání:

- připomenutí cíle 2. pracovního týmu,
- spolupráce s OK,
- prezentace *Parametr důchodového věku v základním systému důchodového zabezpečení*,
- různé.

p. Potůček připomněl, že cílem 2. pracovního týmu má být 1) navrhnout mechanismus hodnocení nastavení důchodového věku a 2) navrhnout podobu valorizačního mechanismu, který zajistí důstojný život důchodcům. Dále pak představil Markétu Ročejdlovou jako kontaktní osobu pro 2. pracovní tým ze sekretariátu OK.

p. Machanec uvedl svoji prezentaci *Parametr důchodového věku v základním systému důchodového zabezpečení* s tím, že se jedná o pohled MPSV v kontextu doporučení Evropské komise.

- Doba dožití se výrazně prodloužila od 80. let, a to zejména díky pokroku medicíny a poklesu základních příčin úmrtí jako jsou infarkt, atd., upozornil, že ČR není v tomto trendu výjimečná, doba dožití se prodlužuje v celé Evropě.
- Důchodový věk se prodlužuje nad 65 let. Efektivní věk odchodu do důchodu je asi o 0,6 roků oproti statutárnímu odchodu věku do důchodu. V Německu je rozdíl více než 3 roky.
- Představeno bylo i historické nastavení odchodu do důchodu v ČR.
- V tabulce „Růst důchodového věku u mužů“ bylo představeno tempo zvyšování důchodového věku bez revize současné legislativy. P. Machanec připomněl, že je otázkou politických diskuzí, jaký věk je stále ještě reálný, a jaký již ne.

p. Machanec představil, proč MPSV připravilo materiál k pravidelnému hodnocení důchodového věku?

- Demografické trendy jasně ukazují očekávaný růst naděje dožití rychlým tempem.
- Evropská komise již 3 roky po sobě ČR doporučuje zrychlení navýšení důchodového věku, že proti jiným členům EU dosahujeme věku 65 velmi pozdě.
- Silná kritika zastropování důchodového věku.

p. Machanec představil i doporučení Evropské komise ČR v oblasti důchodového věku. Podle Evropské komise Strukturální dlouhodobý deficit (2060) z důvodu nárůstu výdajů na důchody činí podle hodnocení EU 2,2 % HDP, proto je nutné dosáhnout dlouhodobé udržitelnosti opatřeními jako rychlejší zvyšování věku odchodu do důchodu, jasné provázání věku odchodu do důchodu se střední délkou dožití (stejně jako to má například Slovensko), přezkoumat mechanismus valorizace důchodů. Z tohoto důvodu MPSV připravilo návrh standardizované procedury revize statutárního důchodového věku, který navrhuje zavést pravidelnou revizi odchodu do důchodu a zároveň chce zamezit, aby zde byla jistá kontinuita v důchodovém věku a nedocházelo k výkyvům.

p. Machanec tak informoval, že MPSV navrhuje proces 1) vytvoření Zprávy o očekávaném demografickém vývoji v ČR, 2) projednání Zprávy ve vládě, v RHSD, případně s dalšími partnery, 3) předložení Zprávy a souvisejících návrhu zákonných úprav Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, 4) změna tempa zvyšování důchodového věku novelou zákona o důchodovém pojištění, přičemž je otázkou, která instituce bude pověřena vypracováním demografické zprávy, jaký bude rozsah demografické zprávy, jaké budou indikátory pro určení dalšího postupu, jaký bude spouštěcí mechanismus změny a míra zákonné povinnosti vlády reagovat na obsah demografické zprávy.

p. Machanec uvedl, že podle MPSV by mohl zprávu vypracovat ČSÚ, hlavním indikátorem by mohla být průměrná délka výplaty starobního důchodu v horizontu cca 20 let, spouštěcí mechanismus vybočení z cílového intervalu (např. 19 – 21 let) a vláda by byla vázána předložit návrh novely zákona Parlamentu ČR, přičemž ten by rozhodl, zda dojde ke změně nastavení důchodového věku. Pro model hodnotící zprávy rovněž mluví zahraniční zkušenosti, ačkoliv je tento mechanismus využíván v řadě zemí pouze v nedávné době.

p. Opálka vyjádřil svoji podporu průběžnému hodnocení systému a připomněl, že je zde politická shoda na zastropování důchodového věku. Navrhl, aby se revize dělala vždy 5 let před stanoveným termínem stropu odchodu do důchodu pro příslušný ročník, přičemž by se prováděly revize, zda prognózy dožití jsou validní, případně jaký je stav trhu práce.

p. Fiala upozornil, že hlavním kritériem úspěšnosti je to, aby byl systém funkční, pro což je nutné sledovat index závislosti. Na to p. Potůček reagoval, že to může být nesrozumitelné pro širokou veřejnost.

p. Štyglerová za ČSÚ vyjádřila názor, že demografická zpráva by měla být brána spíše v širším kontextu včetně demografických souvislostí. Zároveň však poukázala na pro demografickou zprávu nedostačující data, která ČSÚ má a může poskytnout. Trend je takový, že ČSÚ přichází o možnost získávat data například o vzdělání, neboť už nejsou povinná. Je zde tedy velký podíl nezjištěného objemu dat. Stejně tak reálná naděje dožití totiž není známá, jedná se pouze o model, bude nutné si i jasně stanovit metodiku, navrhovala by tedy i zajištění oponentury.

p. Pernes poděkoval MPSV za připravený materiál, uvedl, že u průběžné hodnotící zprávy je nutné provádět i test pracovní způsobilosti, aby se doba dožití měřila nejen plošně, ale aby v potaz byly brány i náročné profese. Je nutné, aby hodnotící zpráva

obsahovala analýzu korelace mezi důchodovým věkem a počtem pracovních příležitostí pro starší lidi v ekonomice. Pokud se bude zvyšovat věk odchodu do důchodu, ale nebudou pracovní příležitosti pro starší občany, problém nebude vyřešen. Zároveň dodal, že pokud ČSÚ některá data nemá, je možné spolupracovat s MPSV.

p. Opálka navrhl, aby problém diferenciaci důchodového věku u náročných profesí byl řešen vylepšením zákona o předdůchodu. Upozornil rovněž na otázku efektivity práce ve společnosti, neboť produktivnější, efektivnější společnosti nepotřebují tolik zaměstnanců.

p. Hampl prohlásil, že pokud není možné v dnešní době získat potřebná data pro hodnotící zprávu, měla by OK zvážit, co je potřeba pro jejich získání.

p. Vostatek upozornil na doporučení OECD, které ČR doporučuje místo zvyšování důchodu do důchodu u mužů naopak srovnání důchodového věku u žen a mužů. Co se týče důchodového věku u náročných profesí, vyjádřil názor, že by se tato otázka měla řešit mimo I. pilíř, jelikož tím dojde pouze ke zbytečné komplikaci.

p. Münich připomněl, že data by měla být veřejně dostupná pro replikaci.

p. Potůček navrhl, aby byl ze zápisu udělán výčet témat důležitých pro problematiku důchodového věku.

p. Machanec představil prezentaci *Valorizační mechanismus*, v níž představil přehled vývoje valorizace důchodů v ČR a valorizační mechanismy v zahraničí.

p. Opálka nadnesl do debaty otázku minimálního důchodu. Upozornil však, že je obtížné stanovit výši minimálního důchodu, když každý člověk pracuje jinak. K otázce tak je, zda spíše nestanovit fixní nezdanitelné životní, či existenční minimum. Vyjádřil rovněž názor, že valorizační míra by měla být 100%, dále je však otázka, zda v případě deflace by mělo dojít ke snížení důchodů.

p. Potůček informoval, že OK dostává podněty od lidí, kteří jsou již důchodci. Jejich případy by měly být brány v potaz. Konstatuje, že u současných důchodů minimálně $\frac{3}{4}$ z těch, kteří se obrátili na OK, preferují valorizaci paušální, tedy stejnou pro všechny, což ale popírá princip zásluhovosti a zároveň pokazuje na potřebu minimálního důchodu.

Termín dalšího jednání 2. pracovního týmu:

- čtvrtek 10. 7. 2014 od 13:00, MPSV

Témata spojená se změnou věku odchodu do důchodu a valorizací důchodů:

- Která instituce zastřeší vytvoření Zprávy o očekávaném demografickém vývoji v ČR, jaký má být rozsah zprávy.
- S kým má být Zpráva projednána (RHSD, atd.)
- Jaké budou indikátory pro určení dalšího postupu u změny důchodového věku.
- Jaký bude spouštěcí mechanismus změny důchodového věku
- Míra zákonné povinnosti vlády reagovat na obsah demografické zprávy.
- Stanovení změny věku odchodu do důchodu podle index závislosti (platící X neplatící), nebo délky středního věku, naděje dožití.
- Diferenciace důchodového věku podle profesí, pohlaví.
- Minimální důchod ano X ne? Jaká výše?
- Řešení předdůchodů v rámci I. nebo III. pilíře?
- Otázka pracovní příležitosti pro seniory
- Co to je důstojný důchod
- Valorizace paušální?

Seznam přítomných

Příjmení	Jméno	Organizace
Beránková	Petra A.	Sekretariát OK
Biskup	Jiří	MPSV
Fiala	Tomáš	VŠE
Hampl	Otakar	MZe
Havelková	Markéta	Sekretariát OK
Hedbávný	Petr	UK
Machanec	Tomáš	MPSV
Münich	Daniel	
Opálka	Miroslav	KSČM
Pernes	Zdeněk	RSČR
Poklop	Aleš	ASO
Potůček	Martin	Předseda OK
Ročejdlová	Markéta	Sekretariát OK
Škorpík	Jan	MPSV
Štěpánek	Martin	MPSV
Štyglerová	Terezie	ČSÚ
Šulc	Jaroslav	ČMKOS
Valenčík	Radim	MPSV
Vostatek	Jaroslav	VŠFS